

Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu

**Základní škola Sokolov, Běžecká 2055
pracoviště Boženy Němcové 1784**

Název a číslo projektu: Moderní škola, CZ.1.07/1.4.00/21.3331

Šablona: III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Sada/předmět(oblast): Přírodopis

Číslo výukového materiálu: 2_PŘ_14

Tektonické desky

Anotace: Druhy tektonických desek, jak se pohybují a co svým pohybem způsobují

Klíčová slova: Tektonická deska pevninská, oceánská

Předmět: PŘÍRODOPIS

Ročník: 9.

Autor: Dagmar Slámová

- **Použité zdroje:** <http://pubs.usgs.gov/>
- <http://dl.coastline.edu/classes/telecourses/geology100/IntroLecture1.htm>
- <http://neuropolitics.org/GreatRiftValley.gif>
- <http://www.cartage.org.lb/en/themes/Sciences/Earthscience/Geology/Earth/StoryPlateTectonics/PlateTectonics/Understanding/Convergent/Continental/Continental.htm>
- <http://www.revisionworld.com/files/contcont.jpg>
- http://www.mysciencebox.org/files/images/NASA_subduction.preview.jpg

JAKÉ DRUHY MÁME LITOSFÉRICKÝCH DESEK A JAKÉ JSOU VARIANTY POHYBU?

- × OCEÁNSKÁ A PEVNINSKÁ
- × Možnosti:
 - + oceánská a oceánská
 - + pevninská a pevninská
 - + pevninská a oceánská
- × jaký je v nich rozdíl?

-
- ✘ **Tektonická deska (litosférická deska)** je mohutná deska zemské kůry, tvořená neroztavenou pevnou horninou, která tvoří vrchní část zemského povrchu. Desky jsou tvořeny oceánskou a kontinentální kůrou.
 - ✘ Tektonická deska má nepravidelný tvar. Velikost desek může kolísat od několika málo set do tisíců kilometrů.
 - ✘ Celý zemský povrch tvoří 6 velkých a řada malých desek. Tloušťka (mocnost) desek je rozdílná.
 - ✘ Mladé oceánské desky mají mocnost menší než 15 km, zatímco staré kontinentální desky mají mocnost i více než 200 km

PODLE ATLASU NAJDI TYTO DESKY

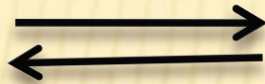
- × Velké desky
- × Pacifická
- × Severoamerická
- × Jihoamerická
- × Euroasijská
- × Africká
- × Indo-australská deska, někdy rozdělená na:
 - + Indická
 - + Australská
- × Antarktická

-
- × **Malé desky**
 - × Nazca
 - × Kokosová
 - × Filipínská
 - × Arabská
 - × Juan de Fuca
 - × Karibská
 - × Scotia
 - × Egejská

JAK SE MOHOU LITOSFÉRICKÉ DESKY POHYBOVAT

- ✗ vezměte si dva papíry a pokuste se to ukázat

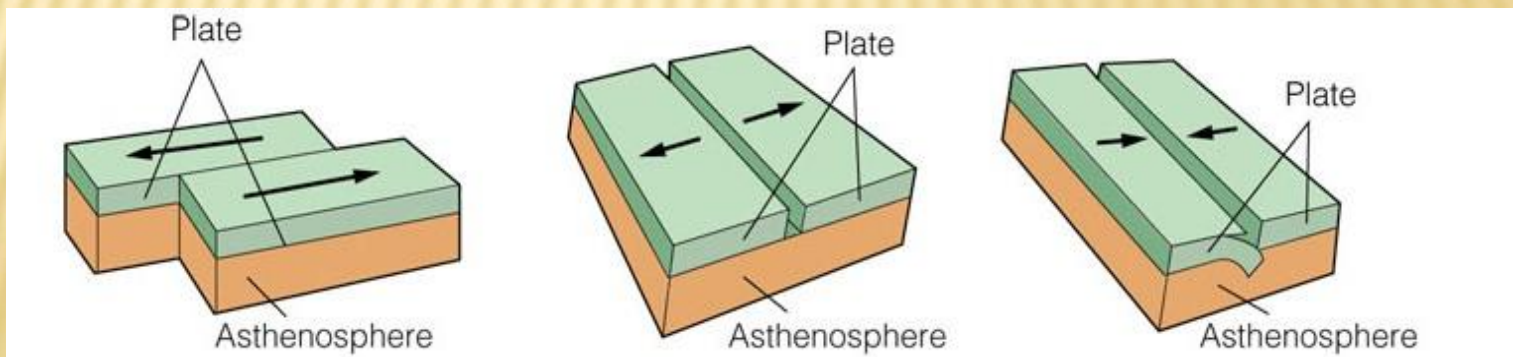
podél sebe

- ✗ proti sobě

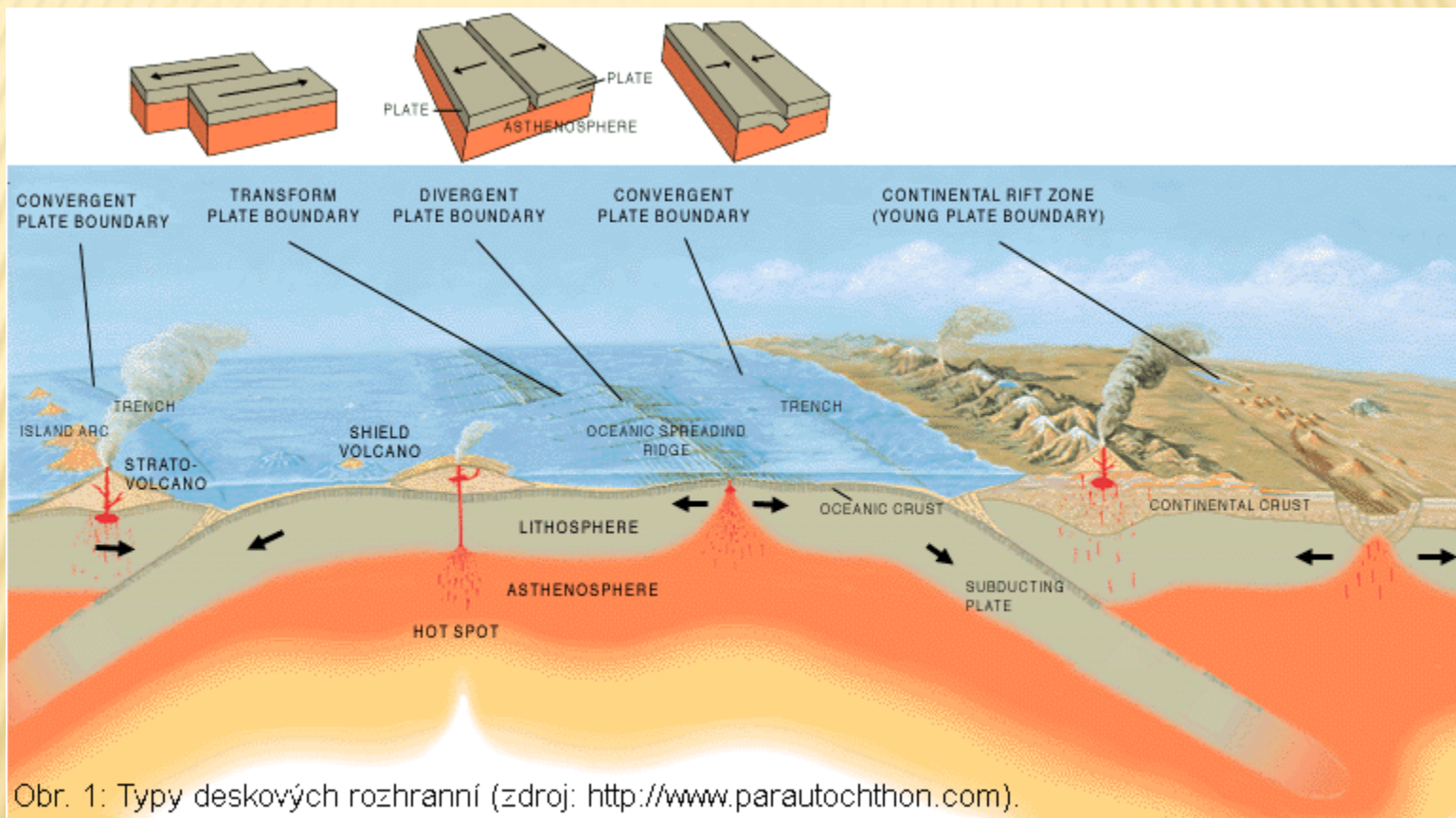
- ✗ od sebe

DĚJE POHYBU LITOSFÉRICKÝCH DESEK

- × vznikne hora - pohoří
- × vznikne sopka
- × bude se chvět země
- × vznikne ostrov
- × objeví se hluboké údolí

POHYB LITOSFÉRIKÝCH DESEK

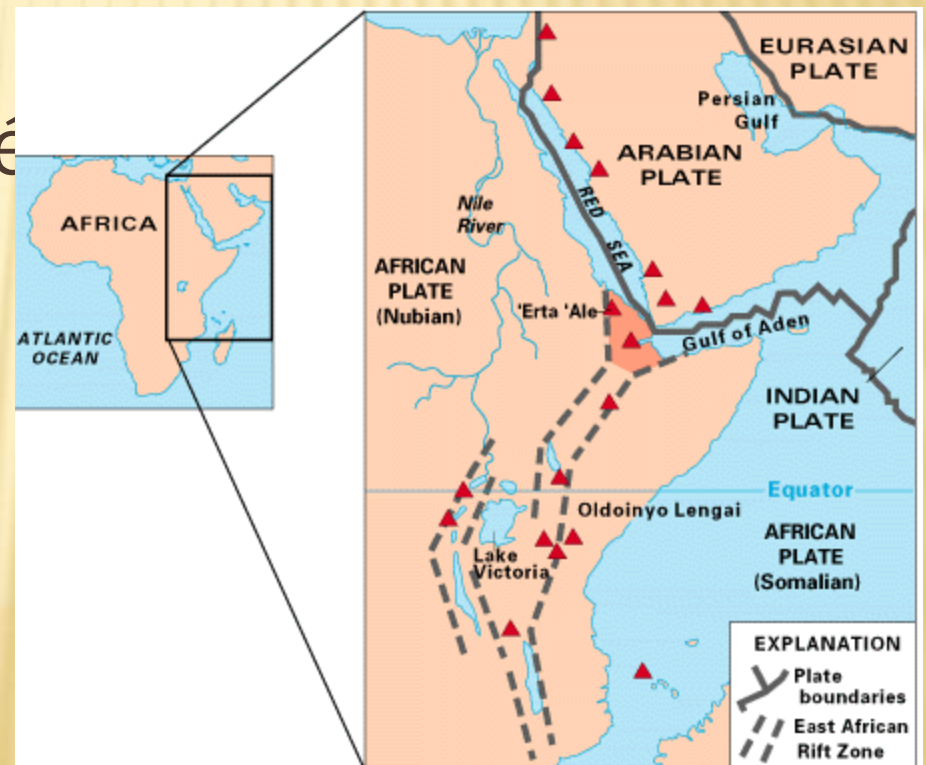
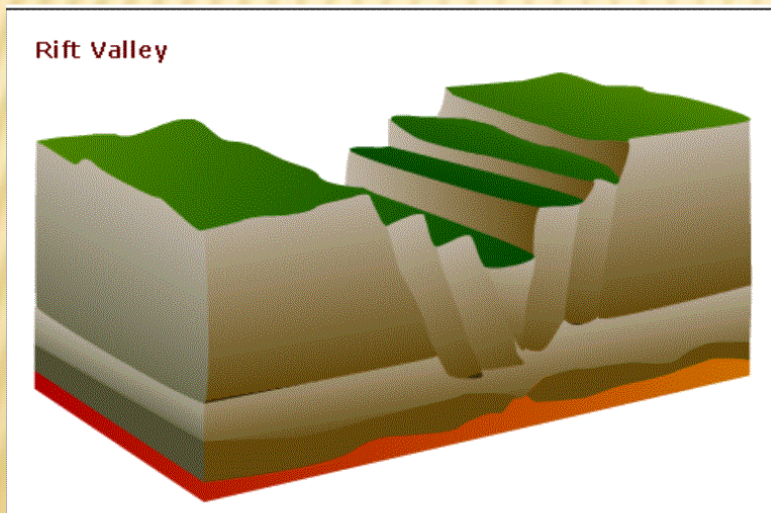

Obr. 1: Typy deskových rozhraní (zdroj: <http://www.parautochthon.com>).

PEVNINSKÁ X PEVNINSKÁ

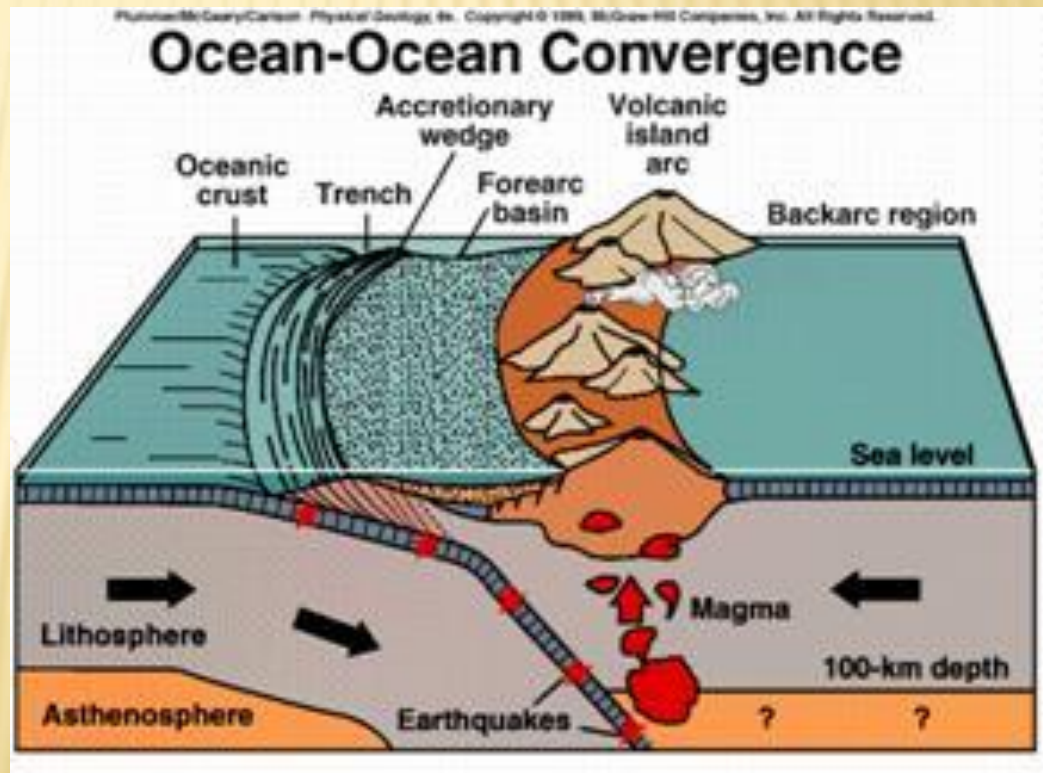
✘ Pokuste se na mapě litosférických desek určit místo, kde by mohlo k tomuto jevu docházet

✘ Východoafrické riftové

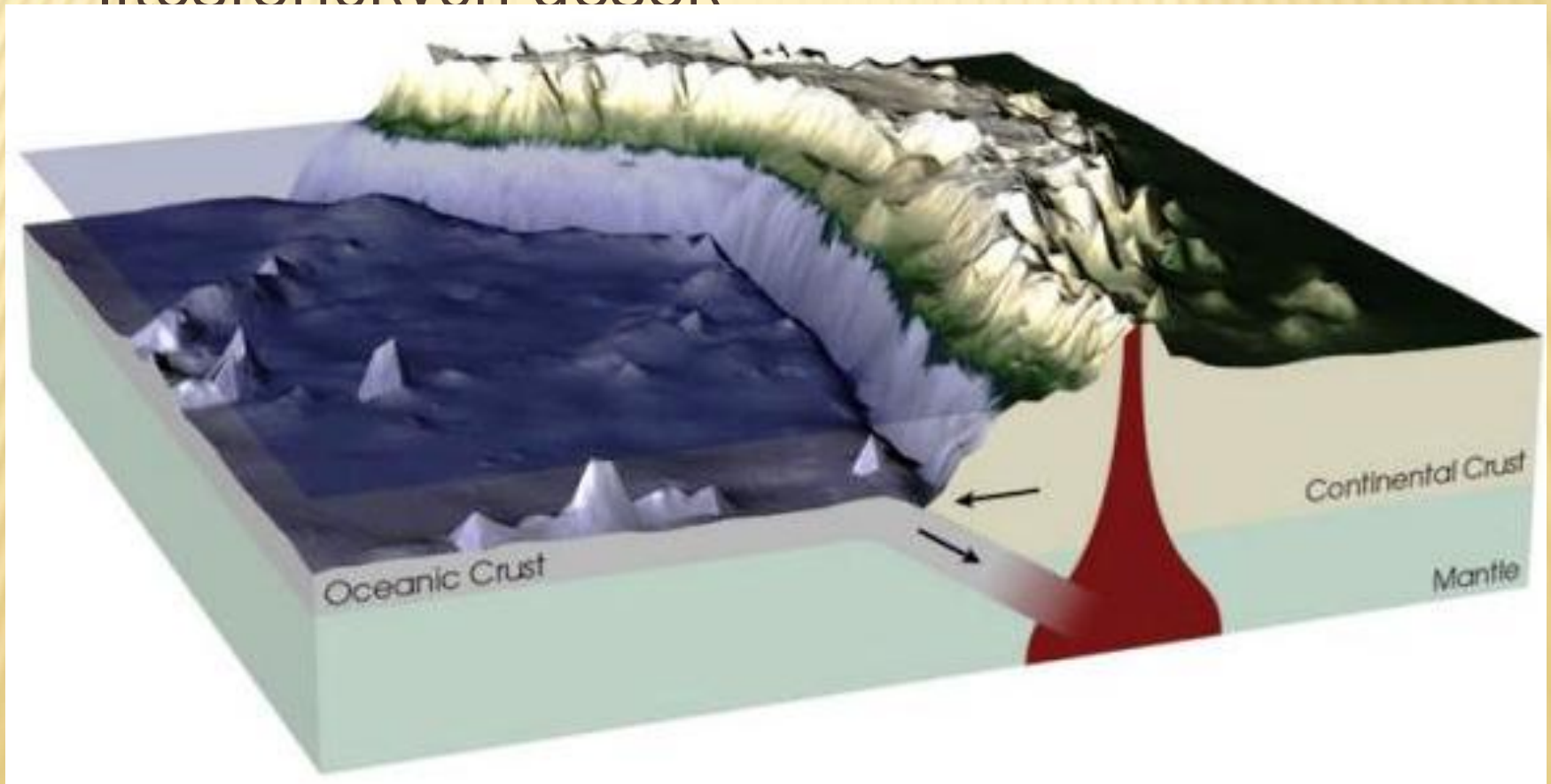
OCEÁNSKÁ X OCEÁNSKÁ

- Na oceánském dně zaniká zemská kůra
 - vzniká oceánský příkop
 - na desce, která zůstává na povrchu vznikají sopečné ostrovy
- Pomocí mapy litosférických desek zjistěte, kde dochází k tomuto typu rozhraní
- ostrovy v tichomoří – Nový Zéland, Fidži...

PEVNINSKÁ X OCEÁNSKÁ

- pokuste se najít takové místo na mapě litosférických desek

-
- ✘ **Tektonická deska (litosférická deska)** je mohutná deska zemské kůry, tvořená neroztavenou pevnou horninou, která tvoří vrchní část zemského povrchu. Desky jsou tvořeny oceánskou a kontinentální kůrou.
 - ✘ Tektonická deska má nepravidelný tvar. Velikost desek může kolísat od několika málo set do tisíců kilometrů.
 - ✘ Celý zemský povrch tvoří 6 velkých a řada malých desek. Tloušťka (mocnost) desek je rozdílná.
 - ✘ Mladé oceánské desky mají mocnost menší než 15 km, zatímco staré kontinentální desky mají mocnost i více než 200 km

ZÁPIS

- ✘ **Tektonická deska (litosférická deska)** je mohutná deska zemské kůry.
- ✘ Tektonická deska má nepravidelný tvar. Velikost desek může kolísat od několika málo set do tisíců kilometrů.
- ✘ Celý zemský povrch tvoří 6 velkých a řada malých desek. Tloušťka (mocnost) desek je rozdílná.
- ✘ Mladé oceánské desky mají mocnost menší než 15 km, zatímco staré kontinentální desky mají mocnost i více než 200 km

ZÁPIS

- × Velké desky
- × Pacifická
- × Severoamerická
- × Jihoamerická
- × Euroasijská
- × Africká
- × Indo-australská deska
- × Antarktická